

Отже, акумулюючи всі перелічені матеріали, сторінка «Волошин Августин Іванович» електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» комплексно й системно представляє цю постать, популяризує її творчі надбання, може стати в пригоді для широких кіл громадськості, зокрема вчених, педагогів, студентів та учнів.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі. *Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Вінниця, 2022. С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730864/> (дата звернення: 23.10.2024).
2. Волошин Августин Іванович : сторінка електрон. інформ.-бібліогр. ресурсу «Видатні педагоги України та світу» / упоряд.: Н. О. Якобчук, Т. М. Деревянко ; наук. керівник Л. Д. Березівська ; ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : [офіц. сайт]. Київ, 2024. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/voloshyn-a-i/> (дата звернення: 23.10.2024).
3. Berezivska, L. D., Pinchuk, O. P., Hopta, S. M., Demyda, Y. F., Sereda, K. V. Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities. *Інформ. технології і засоби навчання = Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Т. 87, № 1. С. 1–17. <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825> (дата звернення: 23.10.2024).

РЕАЛІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗАСОБОМ ПЕДАГОГІЧНИХ БІОГРАФІЧНИХ ON-LINE ПРОЄКТІВ

*Т. О. Золотаренко, молодший науковий співробітник відділу
педагогічного джерелознавства та біографістики*

Під час повномасштабної російської війни проти України національно-патріотичне виховання стало важливим складником збереження національної самоідентифікації. У цьому процесі значну роль відіграють онлайн-проекти. Будь-яке історико-освітнє дослідження потребує вивчення історіографії питання [3]. Як свідчить історіографічний пошук, реалізацію онлайн-проектів розглядають як ефективну форму поширення педагогічних біографічних знань у межах відкритої науки. Це підкріплюють дослідження, представлені у статті Березівської Л. Д., Міхна О. П., Пінчук О. П. (2023), де аналізуються можливості онлайн-проектів у науково-освітньому просторі [6].

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського у межах виконання НД «Педагогічна біографіка в інформаційному освітньо-науковому просторі України» (2023-2025, керівник Л. Д. Березівська) реалізує кілька біографічних онлайн-проектів, які мають на меті популяризацію педагогічної спадщини та збереження історичної пам'яті [2; 4; 5]. Основними проектами є:

- **«Ми стоїмо на плечах наших передників: Видатні педагоги-ювіляри».** Цей проєкт знайомить користувачів із життям і діяльністю видатних педагогів-ювілярів та надає доступ до їхніх наукових праць.

- **«Педагоги України: Пам'ятаємо, шануємо!».** Проєкт присвячений вшануванню пам'яті видатних педагогів минулого, акцентує увагу на їхньому житті та світоглядних цінностях.

- **«Педагоги України про національно-патріотичне виховання».** Містить висловлювання та цитати з праць педагогів, що підкреслюють важливість національно-патріотичного виховання молоді для збереження української ідентичності.

Усі онлайн-проєкти ґрунтуються на інформаційному ресурсі «Видатні педагоги України та світу» <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/> [1], який містить біографічні дані про понад 90 українських та зарубіжних педагогів.

Ці онлайн-проєкти є важливим інструментом поширення педагогічних знань і сприяють збереженню національної історичної пам'яті через вивчення педагогічної спадщини. Вони допомагають осмислити роль педагогів у формуванні національної свідомості та патріотизму, а також забезпечують доступ до правдивої інформації про українських освітян.

Педагогічні біографічні онлайн-проєкти відіграють важливу роль у формуванні національної свідомості, збереженні історичної пам'яті та популяризації педагогічної спадщини. Вони сприяють зміцненню національно-патріотичного виховання, що є ключовим у сучасних умовах боротьби за незалежність України.

Список використаних джерел

1. Березівська Лариса Дмитрівна *Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі.* Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ. Твори, м. Вінниця, Україна. 2022. С. 9-11. ISBN 978-617-552-105-2

2. Березівська Л. Д. *Онлайн-проєкти як форма поширення педагогічного біографічного знання в освітньо-науковому просторі.* *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг:* матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 4–6 жовт. 2022 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ. 2022. С. 424–426. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004349>

3. Березівська Л. Д. *Педагогічна історіографія: стан, проблеми, виклики* / Л. Д. Березівська // *Історіографія як важливий складник досліджень з історії освіти: європейський і вітчизняний виміри* : зб. матеріалів наук.-методол. семінару з історії освіти, 23 жовт. 2018 р. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Лапаєнко С. В., Сухомлинська О. В., Тарнавська С. В. ; літ. ред. Деревянко Т. М.]. Київ, 2018. С. 4–6. URL: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2018/12/Historiography_as_important_component_of_research_2018.pdf

4. Березівська Л. Д. *Про наукову і науково-організаційну діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського за 2020–2024 рр. та перспективи її подальшого розвитку* : за результатами наук. доп. на засід. Президії НАПН України, 19 верес. 2024 р. *Вісн. НАПН України.* 2024. Т. 6, № 2. С. 1–8 (розд. паг.). DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2024.6211>, с. 3

5. Березівська Лариса Дмитрівна *Результати діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України в умовах воєнного стану за 2022 р. та завдання на 2023 р.* Інформаційне забезпечення сфери освіти та науки України в умовах воєнного стану : матеріали звіт. наук.-практ. конф. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, 20 грудня 2022 р., Київ . ТВОРИ, м. Вінниця, Україна, С. 6-24. ISBN 978-617-552-242-4. 2022. С. 8-9.

6. Berezivska L. D., Mikhno O. P., Pinchuk O. P. Online projects as a form of spreading pedagogical biographical knowledge in the educational and scientific space in the context of open science. *Inform. Technologies and Learning Tools*. Vol. 97, no. 5. 2023. P. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v97i5.5240>.

ЕПІСТОЛЯРІЙ В. СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ЗАСІБ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ЧИТАЧАМИ

*Н. В. Чала, молодший науковий співробітник сектору
сухомлинстики відділу педагогічного джерелознавства та
біографістики*

Епістолярна спадщина педагогів – маловивчений аспект педагогічної біографістики. Це стосується і листів Василя Сухомлинського, які свого часу друкували у періодиці, а також його особистого листування.

Василь Сухомлинський – директор і вчитель сільської школи – постійно придивлявся до індивідуальних особливостей учнів і до життя їхніх родин. Спостереження та думки описував у педагогічних творах, зокрема статтях, завдяки яким спілкувався з конкретною людиною, висвітлював певну проблему, консультував. Писали йому чимало, писали і колеги-одномумці, і ті, хто мав протилежну точку зору. Багато батьків, прочитавши праці педагога, зверталися до нього за порадою; про важливе й наболіле запитували навіть священнослужителі та засуджені. Сухомлинський використовував листи до читача (вчителя, батька) як педагогічну форму, намагався відповідати кожному особисто, а якщо не вдавалося, то публікував відповідь у газеті чи журналі. Це був своєрідний діалог між педагогом і його кореспондентами та читачами. Діалог, який збагачував виховний процес, власне розширював обрії цього процесу, залучаючи громаду до обговорення актуального і резонансного не лише в царині освіти, а й у житті.

Газети «Молодь України», «Сільські вісті», «Літературна Україна», «Кіровоградська правда» та інші – листи педагога виходили в різних виданнях, тож і аудиторія була розмаїта. Та й коло тем, які порушував В. Сухомлинський, напрочуд широке. Наприклад: «Наша робота з батьками» (1949), «Індивідуальний підхід до учнів» (1950), «В дусі чесності і правдивості» (1956), «Думки педагога» (1956); «Світлий розум, благородні серця» (1960), «Нам – творити найдорожче» (1968) та ін. (у «Кіровоградській правді»). Самі лише назви свідчать про залученість В. Сухомлинського до всіх змін та викликів того часу, обізнаність з новими методиками навчання, про його небайдужість і як педагога, і як громадянина.